

ספר הדואר: מבחר מאמרים ליובל הששים

שיתבסס. הדואר היומי בעריכתו של מ. ליפסון היה עתון חי וער לשאלות החיים היהודים והכלליים באמריקה, בארץ-ישראל והתפוצות, ואם היה נסיון שלא הצליח, הריהו מהווה בכל זאת פרק רבי-עניין בתולדות העתונות העברית באמריקה (על הדואר היומי כתב ד"ר ה.ל. גורדון, שהיה אחד ממשתתפיו הקבועים. מאמרו, "ההתחלה הקשה", נתפרסם בספר **היובל של הדואר** למלאת חמש שנים לקיומו, תרפ"ז).

הספר משקף בדרך כלל את תרומתו של המרכז העברי הספרותי בזעיר-אנפין בארה"ב לכירור בעיות

ליובל הששים של הדואר הופיע ספר יובל גדול בעריכת יעקב ק. מיקלישנסקי ויעקב קבוב. בספר מדורים אלה: א. בית ישראל באמריקה. ב. מחזון לתקומה ג. יהדות התפוצות. ד. עיון והגות. ה. מסה ומחקר. ו. בחינות והערכות. ספרות יפה חסרה מן הספר והעורכים מביעים תקווה שחסרון זה יותקן על-ידי כרך מיוחד שיופיע באחד הימים, "לכשירווח". ב"פתח דבר" עומדים העורכים על העתוננים שקדמו ל"הדואר" ועל הנסיון להוציאו כעתון יומי. היו סיכויים טובים להופעתו המתמידה של "הדאר" כיומן, אך חסרה היתה קרן שתספק את קיומו עד

המאמר מונה את כל התוצאות השליליות שבמעבר המוני, ולעתים מוחלט, של יהודים משכונה לשכונה. מפת־מדינה היא זאת, אך היהורים הם קלי־תנועה יותר מכל קיבוץ אוני אחר. לווינון־לביא תולה את הסיבה של עקירת־דירות המונית זו ברדיפה אחרי נוחיות ומתקני דירה משופרים ומודרניים יותר.

הסופר, שהיה מחנך עברי ידוע, והגיע לאמריקה בשנות השלושים, נחן בחוש הסתכלות בתמורות הקלות בחברה היהודית. תיאור התוצאות המזיקות של "הגירה פנימית" זו — שם לא־מוצלח ביותר להתרוקנותן של שכונות יהודיות מתושביהן היהודים — הולם ביותר את הכריחה הנחפזת והנמהרת של היהודים משכונות ברונקס בימינו אנו.

אשר למאמרים האחרים שבאו בספר היובל כדאי, בהזרמנות אחרת, לעמוד על דבריהם של קלמן ווייטמאן, שלא ראה קיום ליהדות מבוססת על יסודות חילוניים גרידא; חיים טשרנוביץ (רב צעיר), יעקב רבינוביץ, ש. רוזנפלד ועוד. יש והאבחנות בעבר מאירות את מצב־הדברים בהווה. מכאן החשיבות שבאנתולוגיה, שהופיעה בסיועו של מר בוריס שטיינשלייפר, מוותיקי העברים ונאמניו באמריקה.

אבשלום

החברה והרוח של יהדות אמריקה ולחקר תולדות ישראל וספרותו. מספר גדול של מאמרים מוקדשים לביקורת ולתיאור דמותם של אישים בספרות ובחיים. מפיוון שאחד הכללים שנקטו בו העורכים בבחירת החומר היה לא להכניס מאמרים שכבר כונסו בספר, נכללו באנתולוגיה של הדואר לאר דוקא ממיטב דבריהם של סופרים מספר, או מן האופייני ביותר מתנובת רוחם (כגון מן הסופרים הוותיקים: א.ב. גולדברג, י.ט. הלמן ו י.ז. פרישברג). מפני אותו טעם, או כלל, קופחו גם סופרים אחרים, כגון אפרים ליסיצקי, ראובן צינר, ש. קושטאי ועוד. ישנם גם כאלה שזכו להכלל בספר, אף־על־פי שלא כתבו את דבריהם עברית, או שהשתתפו פעם־פעמיים בסך־הכל, אלא שזכות שמם ומעמדם סייעו להם. מאידך, קמו "לתחיה" בספר "המרווח" (טוריים בכל עמוד), סופרים שכמעט ונשכחו ורק מעטים מן הקוראים הוותיקים יזכרו את שמם, והם: י.י. וואהל, מ.ז. לווינון־לביא (שהירבה להשתתף בשבועון) ואהרן פרנקל. מאמרו של ח.ז. לווינון־לביא דורש תשומת־לב מיוחדת, כי הנהו חיוני ואקטואלי כבומן פירסומו לפני מ"ב שנים, אם כי התנאים והסיבות לתופעות שהוא דן עליהם נשתנו תכלית שינוי מאז ועד היום.

שם מאמרו של לווינון־לביא: ההגירה הפנימית של יהודי אמריקה.